

KATOLSK KRLE – plan Etter 10. trinn		<i>Kjennetegn for høy måloppnåelse: Kjennetegnene beskriver kvaliteten på kompetansen elevene og lærlingene skal oppnå, etter en kortere eller lengre periode, på ett eller flere nivåer</i>		
HOVEDOMRÅDER				
Kjerneelementer	Kompetansemål	Kjennetegn på høy måloppnåelse	Læringsmål	Tverrfaglige tema
Kunnskap om kristen tro og praksis Faget skal gi kunnskap om kristen tro og kristne trosuttrykk gjennom bibelkunnskap, trosgrunnlag, kirkens historie og estetiske uttrykk og ved å bli kjent med kirkens liv. Elevene skal få opplæring i grunnleggende kristen etikk. Faget skal gi kunnskap om det som er felleskirkelig og det som er spesielt for det eller de trossamfunn som skolen er knyttet til.	1.- utforske og presentere hovedtrekkene i den store bibelske fortellingen - gjøre rede for og reflektere over sentrale momenter i kristen tro - samtale om hva det vil si å være en kristen - presentere kristendommens utbredelse i dag (- gjøre rede for sentrale trekk ved noen religioner og deres utbredelse i dag, inkludert samers og andre urfolks religioner)	Eleven utforsker, presenterer og samtaler om hovedtrekk i den store Bibelske fortellingen og kristen og katolsk tro. Eleven viser evne til å tolke det kristne kjærlighetsbudet i en bibelsk fortelling, og lager en relevant moderne versjon hvor tolkningen kommer til uttrykk. Eleven utforsker, presenterer og reflekterer selvstendig over hovedtrekk ved den katolske troen. Katolisismens fire pilarer: trosbekjennelse, sakramenter, troslivet og forskjellige former for bønn. Eleven setter seg inn i og viser forståelse for hva liturgi er, gir	BIBEL, ÅPENBARING, KIRKEN - Eleven <ul style="list-style-type: none"> • Har oversikt over hvordan Bibelen er inndelt med vekt på sentrale fortellinger og fortellinger om Jesus, og kan ut fra denne oversikten gjøre rede for Guds frelsesplan i den store bibelske fortellingen. • Gjør rede for særtrekk ved katolsk tro og katolske fromhetstradisjoner, deriblant tradisjoner knyttet til Maria, og andre viktige helgener, liturgisk liv, kunst, arkitektur og musikk. • Samtaler om hva det vil si å være katolikk, med vekt på troen på Kristus som vår frelser, kristen etikk, og messens og sakramentenes betydning som ramme for det katolske livet. 	

		<p>eksempler på ulike typer liturgi og reflekterer over hvorfor Kirken feirer liturgi.</p> <p>Eleven utforsker og presenterer hvordan kristen tro kommer til uttrykk gjennom estetiske uttrykk, kunst, arkitektur, musikk og sang.</p> <p>Eleven gjør rede for kristendommens utbredelse og gjør rede for noen religioner og urfolks utbredelse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Presenterer kristendommens utbredelse generelt, og katolisismens utbredelse spesielt. • Gjør rede for særtrekk ved og slektskap mellom kristendom, jødedom og islam, og det historiske og nåtidige forholdet mellom disse. 	
	<p>7.- gjøre rede for hvordan Bibelen er blitt til og reflektere over hvordan den blir brukt og hvilke spor den har satt i vår kultur</p> <p>- sammenligne og vurdere kritisk ulike kilder til kunnskap om kristendommen</p> <p>- sammenligne og vurdere kritisk ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn</p>	<p>Eleven gjør rede for Bibelen sin tilblivelse, bruk og betydning, presenterer ulike tolkninger av tekster og underbygger egen tekstforståelse med analyser og selvstendige refleksjoner over forholdet mellom tekst, tolkning og kontekst.</p> <p>Eleven utforsker, vurderer kritisk og sammenligner ulike kilder til kunnskap om kristendommen og noen andre religioner og livssyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gjør rede for bøkene i den katolske Bibelen, en katolsk bibelforståelse, og reflekterer over hva Bibelen har betydd for utviklingen av verdensbildet, kulturen, mentaliteten og moralen i Vesten generelt, og Norge spesielt. • Har kjennskap til det katolske bibelsynet og forskjellige lutherske og mer sekulære bibelsyn. • Ser på forskjellige religionskritiske og apologetiske kilder, særlig knyttet til evangeliene pålitelighet, som kjernen i kristen tro. • Gjør rede for ulike kilder til kunnskap om noen andre religioner og livssyn 	

	<p>2.- gjøre rede for noen viktige hendelser i kristendommens historie fra reformasjonen til vår tid</p> <p>- utforske og drøfte hvordan kristendom inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt</p> <p>- undersøke og samtale om likheter og forskjeller og om fellesskap mellom ulike kristne trossamfunn (- utforske hvordan religioner inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt.)</p> <p>(Relevante undermål: 1, 3, 6, 8, 9, 15)</p>	<p>Eleven utforsker og gjør rede for sentrale hendelser i kristendommens historie i tiden fra og med reformasjonen, og hvordan kristendommen har påvirket endringsprosesser globalt og nasjonalt.</p> <p>Eleven utforsker og samtaler om utviklingen i Den katolske kirke i tiden fra reformasjonen, og påvirkning på endringsprosesser.</p> <p>Eleven undersøker og samtaler om likheter og forskjeller mellom kristne trossamfunn.</p> <p>Eleven finner konkrete eksempler på, og analyserer selvstendig funnene av kristendommens spor i hverdagsliv, styresett, kunst og kultur.</p>	<p>KIRKEHISTORIE – Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> Gjør rede for Reformasjonen i Europa og Den katolske Kirkes svar, Ignatius og Jesuittordenens betydning i “motreformasjonen”, hvordan og hvorfor katolske tradisjoner lenge holdt seg levende i Norge, konventikkelpakaten, Hans Nielsen Hauges betydning for kristenheten i Norge, Den katolske Kirkes tilbakekomst til Norge på 1800-tallet, og veksten i Den katolske Kirke i Norge rundt totusenårsskiftet. Utforsker og drøfter hva kristendommen har betydd i land der Kirken har fått påvirke gjennom misjon, og viser hvordan dette har bidratt til utvikling innenfor utdanning, demokrati, menneskerettigheter, likestilling etc. Sammenligner med land og områder der kristendommen ikke har hatt mulighet til å påvirke samfunnsutviklingen, eksempelvis muslimske og kommunistiske land. Undersøker og samtaler om økumenisk arbeid, og om likheter og forskjeller 	<p>Samfunnsfag</p>
--	--	--	--	---------------------------

			<p>mellom Den katolske Kirke og andre kristne trossamfunn.</p>	
<p>Kjennskap til religioner og livssyn</p> <p>Faget skal gi kunnskap om og forståelse for kristendom og andre religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sin egenart med vekt på det som er sentralt. Elevene skal få kunnskap om viktige forskjeller og likheter mellom grunnleggende trosposisjoner og lære å reflektere over eget og andres ståsted. Elevene skal også få innsikt i hvordan kristendom og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn og med de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon over majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiver i Norge. Faget skal fremme respekt for enkeltmenneskets frie valg slik</p>	<p>1e. - gjøre rede for sentrale trekk ved noen religioner og deres utbredelse i dag, inkludert samers og andre urfolks religioner</p> <p>(Relevante undermål: 1, 6, 7, 8, 9, 15)</p> <p>(6c.- bruke og drøfte fagbegreper om religioner og livssyn)</p>	<p>Eleven gjør rede for fagbegreper om noen andre religioner og livssyn.</p>	<p>LIVSSYN – Elevene</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anvender relevante fagbegreper om noen andre religioner og sekulære livssyn. • Virkelighetsforståelse • Hellige tekster • Ritualer • Moral og etikk 	

<p>det er nedfelt i menneskerettighetene.</p>				
<p>Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder</p> <p>Elevene skal undersøke og utforske kristendom og andre religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Forståelsen av kristen tro utdypes gjennom deltagelse i kristen praksis. Med utgangspunkt i et kristent livssyn utdypes og utfordres deres forståelse av religioner og livssyn gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og definisjonsmakt, og også gjennom møter med troende mennesker og hellige skrifter. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.</p>	<p>3.- gjøre rede for sentrale ideer fra livssynshumanisme og andre ikke-religiøse livssyn</p> <p>2d.-utforske hvordan religioner inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt</p> <p>(Relevante undermål: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 13b)</p>	<p>Eleven gjør rede for og reflekterer over opphav og sentrale ideer fra livssyns-humanismen og noen andre ikke-religiøse livssyn, og reflekterer over utvikling og endring over tid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gjør rede for hvordan livssynshumanismen har sitt opphav i et kristent menneskesyn, at humanisme er mer enn livssynshumanisme, og særpreg og forskjeller mellom sekulær og religiøs humanisme. 	

<p>Utforskning av eksistensielle spørsmål og svar</p> <p>Elevene skal få hjelp til å bli bevisst menneskesyn, virkelighetsforståelse og verdier som ligger bak egne og andres handlinger, holdninger og ytringer. Faget handler om hvordan Bibelens Gud har åpenbart seg og om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsoppfatning gjennom religioner, livssyn, etikk og filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.</p>	<p>8.- gjøre rede for et kristent menneskesyn og den kristne etikken forankring</p> <ul style="list-style-type: none"> - gjøre rede for og reflektere over syn på kjønn og seksualitet i kristendom - reflektere over ulike syn på kjønn og seksualitet i noen religioner og livssyn 	<p>Eleven gjør rede for den kristne etikken grunnlag og forankring, og presenterer og reflekterer over katolsk etikk.</p> <p>Eleven gjør rede for og reflekterer over ulike syn på kjønn og seksualitet og ser dette i forhold til kristendommens og Den katolske kirkes lære.</p> <p>Eleven lytter og driver faglige samtaler framover med relevante innspill, på en presis og nyansert måte.</p>	<p>FILOSOFI OG ETIKK - Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjør rede for Den katolske Kirkes positive menneskesyn, hva menneskeverd er, og hvordan menneskets verdighet og ukrenkelighet står sentralt i Den katolske Kirkes sosiallære. • Gjør rede for det bibelske grunnlaget for den kristne etikken. • Gjør rede for ekteskapets sakrament, med vekt på Den katolske Kirkens positive syn på seksualitet og ekteskap. • Gjør rede for Den katolske Kirkens syn på kjønn og kjønnenes komplementære egenskaper, kjenner begrunnelsen for synet på sex utenfor ekteskap, prevensjon, skilsmisse og homofili, og sammenligner med utbredte syn på disse spørsmålene ellers i samfunnet. 	
	<p>9.- utforske og presentere hvordan elementer fra kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk i medier og kulturliv</p>	<p>Eleven finner eksempler på og analyserer kristendommens påvirkning i kunst og arkitektur, litteratur, film og musikk, og hvordan dette har utviklet seg gjennom historien.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finner spor av kristendom i film, litteratur, samfunnslivet, tolker og beskriver ulike Kristus figurasjoner i film, litteratur og musikk. 	

		Eleven utforsker og presenterer hvordan sentrale elementer fra kristendom og katolisisme, samt andre religioner og livssyn kommer til uttrykk i media og kulturliv.	<ul style="list-style-type: none"> Vurderer kritisk kilder, normer og definisjonsmakt i forhold til hvordan kristendom og andre religioner og livssyn framstilles i media og kulturliv. 	Samfunnsfag
	13.- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn, med basis i kristen tro og etikk - planlegge og gjennomføre et prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen (Relevante undermål: 1)	<p>Med basis i kristen tro og etikk reflekterer eleven over eksistensielle spørsmål i forhold til oppvekst og mangfold.</p> <p>Eleven bidrar med positiv innstilling, refleksjon, engasjement og offervilje i praksis i et valgfritt prosjekt utenfor skolen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Reflekterer og samtaler om eksistensielle spørsmål om oppvekst og liv i et mangfoldig og globalt samfunn og de raske endringene som har funnet sted siste århundret. 	
<p>Kunne ta andres perspektiv</p> <p>Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse, forståelse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal</p>	12.- utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning	Eleven utforsker på en kritisk og selvstendig måte andres ståsteder og perspektiver, og reflekterer over mulige årsaker til og konsekvenser av disse.	<p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> Utforsker, reflekterer og samtaler høflig og engasjert med medelever om ulike syn på viktige saker, også saker det er uenighet om. 	<p>Demokrati og medborgerskap</p> <p>(Se kompetansemålene 2, 7, 12, 13, 14 og 15)</p> <p>..... elevene skal delta i etisk refleksjon og få øvelse i å innta ulike perspektiver og å handle til det beste for sine medmennesker. KRLE bidrar til å styrke elevenes</p>

<p>bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.</p>				<p>evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom å delta i etisk refleksjon blir elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til å stille spørsmål ved gjengse normer. Faget forbereder elevene til å bli ansvarlige samfunnsborgere med fokus på empati, nestekjærighet og solidaritet.</p>
	<p>4.- gjøre rede for religiøst mangfold og religiøse praksiser utenfor etablerte religionssamfunn</p>	<p>Eleven gjør rede for religiøst mangfold i møte med mennesker med ulik religion, tro og bakgrunn gjennom dialog, interesse, forståelse og refleksjon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gjør rede for og reflekterer over religiøst mangfold og praksiser. 	
	<p>6.- bruke og drøfte fagbegreper i kristendommen - drøfte kristendommens forhold til andre religioner og sekulære livssyn (- bruke og drøfte fagbegreper om religioner og livssyn)</p>	<p>Eleven bruker relevante fagbegreper i kristendommen og drøfter sammenhengende resonnementer om kristendommens og Den katolske kirkes forhold til andre religioner og livssyn.</p> <p>Eleven gjør rede for fagbegreper om noen andre religioner og livssyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Anvender og drøfter kristne og katolske fagbegreper som synd, opprør, omvendelse, anger, bot, tilgivelse, forsoning, frelse, håp om det evige liv. Anvender relevante fagbegreper om noen andre religioner og sekulære livssyn. Drøfter særpreget ved kristendom og katolsk tro i forhold til andre tradisjoner: likhetstrekk og grunnleggende forskjeller. 	

	<p>14.-identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon</p> <p>(Relevante undermål: 1, 2, 8, 12, 15)</p>	<p>Elevene identifiserer, drøfter og reflekterer selvstendig over etiske problemstillinger og dilemmaer i forhold til ulike former for kommunikasjon.</p> <p>Eleven drøfter, lytter, reflekterer og driver faglige samtaler framover med relevante innspill.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiserer, reflekterer og samtaler om ulike former for kommunikasjon, herunder sosiale mediers rolle, kroppspress, mobbing etc. 	<p>Samfunnsfag</p>
<p>Etisk refleksjon</p> <p>Faget skal bidra til å utvikle forståelse for rett og galt, med normforankring i kristen tro og etikk. Undervisningen skal stimulere til kritisk tenkning om hva som er sant, rett og godt, og hvordan vi påvirkes av og påvirker samfunnet, naturen og menneskene rundt oss. Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av kunnskap, egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Gjennom deltagelse i prosjekter med fokus på å hjelpe og glede andre, oppøves gode holdninger og evne til innlevelse. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter</p>	<p>11.-utforske etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien og anvende ideene til å drøfte aktuelle etiske spørsmål</p>	<p>Eleven utforsker og drøfter etiske ideer med utgangspunkt i sentrale filosofer og teologer.</p> <p>Eleven identifiserer ulike etiske dilemmaer og anvender filosofiske, kristne og katolske tenkemåter som redskaper, lytter og driver faglige samtaler framover med relevante innspill.</p> <p>Eleven presenterer en relevant Bibelsk fortelling og viser på denne måten forståelse for det sentrale i kristen etikk. Deriblant viktigheten av dydene og faren lastene innebærer når det gjelder å oppnå bedre livsmestring.</p>	<p>ETIKK OG LIVET I KRISTUS – Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anvender ideer fra noen sentrale personer i filosofihistorien, deriblant katolske og andre kristne filosofer og teologer, til å drøfte aktuelle etiske og eksistensielle spørsmål: <ul style="list-style-type: none"> • Meningen med livet og betydningen av å søke mening, mål for livet • Kunst, fornuft og tro som veier til gudserkjennelse, mening og sannhet • Guds allmakt og det ondes problem • Den katolske kirke sin lære om døden og livet etter døden • Naturretten, åpenbaringen • Samvittighetens rolle, dydsetikken; dyder og laster • Bli kjent med sine talenter 	<p>Folkehelse og Livsmestring</p> <p>(Se kompetansemålene 1, 8, 9, 12, 13 og 14)</p> <p>....elevene skal få utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Kristent menneskesyn gir fremtidshåp, det understreker alle menneskers verdi og at alle kan bety noe for andre, selv når de strever med å mestre livet. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å reflektere over etiske spørsmål og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse, og setter dem i stand til å bygge</p>

<p>gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.</p>		<p>Eleven deltar med interesse, engasjement, positivitet og samarbeid i et barmhjertighetsarbeid til glede for mennesker utenfor skolen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Selvtillit/selvfølelse 	<p>fellesskap og ta ansvar for seg selv og andre.</p>
	<p>15.- identifisere og drøfte aktuelle etiske problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, bærekraft og fattigdom, med basis i kristen tro og etikk og forvalteransvar</p> <p>(Relevante undermål: 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14)</p>	<p>Eleven identifiserer, argumenterer saklig og bruker relevante begreper i muntlige presentasjoner, samtaler og diskusjoner om moralske spørsmål.</p> <p>Eleven bidrar med positiv innstilling, refleksjon, engasjement og offervilje i det arbeidet man er satt til/velger.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Drøfter og reflekterer rundt verdivalg og aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt: sosialt og økologisk ansvar, teknologiske utfordringer, hva Den katolske kirke gjør for å styrke menneskerettigheter, skape bærekraft og bekjempe fattigdom i forskjellige deler av verden og se dette i lys av Evangeliets budskap og Den katolske kirkes sosiallære. Utforsker, presenterer og reflekterer selvstendig over ulike eksempler på Jesu etterfølgelse gjennom historien. 	<p>Bære-kraftig utvikling - Laudato Si', (Se kompetansemålene 1, 2, 12, 13, 14 og 15)</p> <p>.....elevene skal utforske eksistensielle spørsmål og delta i etisk refleksjon over naturen og menneskets plass i den, med utgangspunkt i menneskets forvalteransvar og troen på Gud som skaper og opprettholder. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.</p>